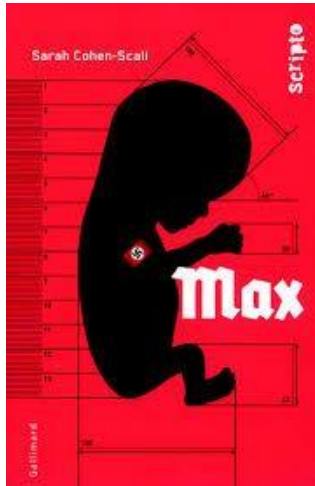

Cohen Scali, Sarah: **Max**.

Prev. Iztok Ilc. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015. (Najst), 405 str.

| M | 4. stopnja | naslovniško odprta pripoved, o avtorjih, za pogovore o knjigah

| druga svetovna vojna, evgenika, Judje, Lebensborn (program), nacizem, Nemčija, otroštvo, prijateljstvo, rasizem, ugrabitve

Takole sem knjigo na kratko predstavila na Facebooku:

Max (Konrad) je bil spočet, rojen in vzgajan - brez ljubezni, brez zakona in brez boga - v programu Lebensborn, ki ga je zasnoval Heinrich Himmler leta 1933 in je v letih 1940-41 potekal v Nemčiji in v okupiranih državah. Ves čas ga merijo, testirajo in nadzirajo. Že zelo zgodaj mu zaupajo posebno nalogo, na Poljskem mora pomagati pri ugrabitvah svetlolasih, modrookih otrok. Nekega dne pa spozna Lukasa, uporniškega fanta, židovskega rodu, ki mu razkrije vso kruto resnico ... Prvoosebna pripoved je nazorna in hladnokrvna pripoved o nedoumljivo grozljivem ... Roman je prejel več nagrad in je vsekakor presunljivo večgeneracijsko branje.

Spodbude za branje:

- Sarah Cohen – Scali (1958) je v Maroku rojena francoska pisateljica. Napisala je več knjig za mlade in odrasle; to je njen prvi prevod v slovenščino. Za roman *Max* je prejela številne nagrade.
- Bralce spodbudim s svojo krako predstavitvijo na Facebooku. Ali pa s tem, kar piše na hrbtni strani knjige in v spremni besedi avtorice. (Tudi jaz sem pobirala od tam.)
- Po branju najprej prisluhnem, kaj mi bodo spontano povedali mladi bralci, kaj jih je najbolj pretreslo.
- Potem bom vodila pogovor, da bi vendarle vsi spoznali, da so roman navdihnili resnični dogodki med 2. svetovno vojno. (Avtorica je proučila veliko dokumentov, navaja cel kup spletnih strani idr.) Max (Konrad) ni oblikovan po nobeni resnični osebi, pisateljica ga je sestavila iz različnih ljudi, Lukas pa ima svoj ekvivalent v resnični zgodbi Salomona Porela, ki mu je leta 1941 kot najstniškemu Židu po čudežu uspelo, da je obveljal za arijca. Po ocenah se je v domovih Lebensborna po Nemčiji rodilo približno osem tisoč otrok, med osem in dvanajst tisoč na Norveškem, nekaj sto v Avstriji, Belgiji in Franciji. Ugrabitve in ponemčevanje poljskih otrok so zgodovinsko dejstvo. (Tarča so bili tudi ukrajinski otroci in otroci iz baltskih držav. Po

ocenah je število otrok, iztrganih družinam, večje od dvesto tisoč.) Delo Uprave Združenih narodov za pomoč in obnovo (UNRRA) je z drugimi organizacijami za pomoč razseljenim osebam opravila vse potrebno, da se je del teh otrok po vojni lahko vrnil k svojim družinam. Več oseb – nekatere so zgolj omenjene, druge v zgodbi igrajo pomembnejšo vlogo – je resnično živelo. (iz Beseda avtorice)

- Roman *Max* nas še posebej presune, ker gre za prvoosebno nazorno in hladnokrvno pripoved, ki vseskozi prihaja iz otroških ust. *»Ko bo vojne konec, če se bova izvlekla, morava pričati, oba. Jaz o tem, kar so nacisti naredili Židom in Poljakom, ti o tem, kar so naredili tebi.«* Ko je vojne konec, je Max star devet let, toda – kot pravi sam – otrokom so v vojni leta šteta dvojno.
- Želim, da bi se bralcev roman res dotaknil. Saj o projektu morda odrasli bralci že kaj vemo, toda spoznali naj bi ga tudi mlajši ... in pomislili, da se v vojnih in drugih grozotah po svetu dogajajo marsikakšni »projekti«. In tudi tole!!! V letih 1947 in 1948 so Sollmannu, Ebnerju in sokrivcem sodili v Nürnbergu, toda zavezniško sodišče ni potrdilo »kriminalnega značaja« Lebensborna. Po koncu so jih spustili na prostost. (iz Besede avtorice).

Spodbude za nadaljnje branje:

- Tole pa že sodi k nadaljnjim spodbudam: Želim, da bi bralci začutili, kako pomembno je, da smo spočeti, rojeni in vzgajani v ljubezni. In da nobeden nima pravice posegati v naše življenje, če smo še tako drugačni. (Ob tem sem se spomnila na mladinski roman Sally Gardner, *Črviva luna* (Zala, 2014) <http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=43&bookID=777>: v njem je izražen *Standishev glas upora proti nasilnemu svetu, v katerem vladata strah in enoumje, je klic k svobodi in pravičnosti, je zahteva po prostoru za vsakršno drugačnost, in obenem je poklon prijateljstvu, ljubezni in lepoti.*
- Na kraju knjige je slovar manj znanih izrazov, avtorica v spremni besedi navaja en kup knjig in spletnih strani. Bi katerega teh raziskali?
- Morda vsaj, kaj pomeni »evgenika«? Morda na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Evgenika>